

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Alaikäisen Oikeudet Tuomioistuinkäsittelyssä](#) > Romania

Sisällön tuottaja:

Romania

Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Romania

1. Lapsen oikeuskelpoisuus

Oikeuskelpoisuudella (*capacitatea de folosință*) tarkoitetaan sitä, että henkilöllä voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia. Oikeuskelpoisuus alkaa henkilön syntyessä ja päättyy hänen kuollessaan.

Oikeustoimikelpoisuudella (*capacitatea de exercitiu*) tarkoitetaan henkilön kykyä toteuttaa itsenäisesti siviilioikeudellisia toimia. Täysi oikeustoimikelpoisuus alkaa henkilön täyttäessä 18 vuotta.

Alaikäiset saavat täyden oikeustoimikelpoisuuden myös avioliiton perusteella.

Huoltajuustuomioistuin (*instanța de tutelă*) voi perustelluista syistä tunnustaa 16 vuotta täyttäneiden alaikäisten täyden oikeustoimikelpoisuuden. Tätä varten kuullaan myös alaikäisen vanhempia tai huoltajia ja otetaan tarvittaessa huomioon myös perheneuvoston kanta.

Alaikäisillä, jotka ovat täyttäneet 14 vuotta, on rajoitettu oikeustoimikelpoisuus.

Rajoitetusti oikeustoimikelpoisen henkilön oikeustoimet toteuttaa kyseinen henkilö vanhempiensa tai tapauksen mukaan holhojansa suostumuksella ja laissa säädetyissä tapauksissa myös mahdollisen perheneuvoston lausunnon ja huoltajuustuomioistuimen valtuutuksen perusteella.

Luonnollisia henkilöitä, jotka eivät ole oikeustoimikelpoisia (alle 14-vuotiaat alaikäiset ja erityisten huoltajuusmenettelyiden kohteena olevat henkilöt), edustaa oikeudellinen edustaja.

Rikosasioissa alle 14-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisesti vastuussa. Iältään 14–16-vuotiaat alaikäiset ovat rikosoikeudellisesti vastuussa vain, jos on osoitettu, että he ovat syyllistyneet tekoon harkiten, kun taas 16 vuotta täyttäneet alaikäiset ovat lain mukaan rikosoikeudellisesti vastuussa.

Niiden alaikäisten osalta, jotka olivat rikoksen tekohetkellä 14–18-vuotiaita, toteutetaan kasvatustoimenpiteitä, joihin ei sisälly vapaudenmenetystä. Vapaudenmenetyksen käsittävä kasvatustoimenpide voidaan toteuttaa 14–18-vuotiaan alaikäisen osalta seuraavissa tapauksissa:

1. jos hän on syyllistynyt johonkin toiseen rikokseen, jonka perusteella on määrätty kasvatustoimenpide, joka on pantu täytäntöön tai jonka täytäntöönpano oli alkanut ennen kuin rikos, josta alaikäistä syytetään, tehtiin
2. kun kyseisestä rikoksesta laissa säädetty rangaistus on vähintään seitsemän vuoden vankeusrangaistus tai elinikäinen vankeusrangaistus.

2. Mahdollisuus mukautettuihin menettelyihin; lapsille suunnatut tukimekanismit ja -menettelyt

Brașovin lapsi- ja perheasioita käsittelevä alioikeus (*Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov*) on Romanian ainoa tämän tyyppinen erityistuomioistuin.

Sillä on toimivalta käsitellä sekä rikosasioita (joissa vähintään yksi vastaajista tai toinen vahinkoa kärsineistä osapuolista / siviilioikeudellisista osapuolista on alaikäinen) että siviilioikeudellisia asioita (lapsen sijoittamista ja adoptiota koskevat riita-asiat).

Alueellisen toimivallan osalta Braşovin lapsi- ja perheasioita käsittelevällä alioikeudella on toimivalta Braşovin piirikunnassa, ja muut alaikäisiä koskevat asiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa.

Lapsiuhrien tuki- ja suojelupalvelujen arvioinnista ja tarjoamisesta vastaavat sosiaalipalveluista ja lastensuojelusta vastaavien virastojen (*Directiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului*) erityisyksiköt, joiden tehtäviin kuuluvat kaltoinkohtelun, laiminlyönnin, ihmiskaupan sekä maahanmuuton ja kotimaahan palauttamisen yhteydessä toteutettavat toimenpiteet lasten oikeuksien suojelusta ja edistämisestä annetun lain nro 272/2004 ja hallituksen päätöksen nro 49/2011 mukaisesti. Kyseisellä päätöksellä hyväksyttiin menetelmäkehys, joka koskee monialaisten ryhmien ja verkostojen avulla tapahtuvaa ennaltaehkäisyä ja puuttumista tapauksissa, joihin liittyy lapsiin kohdistuvaa ja perheväkivaltaa, sekä monialainen ja toimielinten välinen interventiomenetelmä tapauksissa, joihin liittyy hyväksikäytettyjä lapsia ja työvoiman hyväksikäytön vaarassa olevia lapsia, ihmiskaupan lapsiuhreja tai romanialaisten siirtolaisten lapsia, jotka ovat joutuneet muun tyyppisen väkivallan uhreiksi muissa valtioissa.

Oikeusministeriöön (*Ministerul Justiției*) perustettiin vuonna 2020 uhreihin liittyviä kysymyksiä käsittelevä työryhmä. Työryhmän tärkeimpiä tavoitteita ovat erityisten alaikäisille tarkoitettujen kuulemishuoneiden perustaminen, erilaisten rikosten ja uhrien käsittelemistä koskevan erikoiskoulutuksen järjestäminen ammattilaisille, seksuaalirikosten uhreja auttavien ammattilaisten epävirallisen verkoston luominen ja rikosten uhreille tarjottavien rikosteknisten palvelujen parantaminen.

Romanian Pelastakaa Lapset -järjestö (*Salvați Copiii România*) avasi yhdessä sosiaalipalveluista ja lastensuojelusta vastaavan viraston osaston 6 (*Directia Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6*) kanssa Bukarestissa ensimmäisen Barnahus-pilottikeskuksen seksuaalisen väkivallan ja vakavan perheväkivallan uhreiksi joutuneille lapsille. Keskuksen perustana on Barnahus-malli, jossa yhdistetään monet erilaiset palvelut, psykologinen ja lääketieteellinen arviointi sekä seksuaalisen väkivallan ja vakavan perheväkivallan uhreiksi joutuneiden lapsien kuuleminen ja suojeleminen.

Korkeimman oikeuden (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) yhteydessä toimiva syyttäjänvirasto käynnisti vuoden 2022 alussa yhteistyössä Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA), oikeusministeriön ja sosiaalipalveluista ja lastensuojelusta vastaavien virastojen kanssa hankkeen, jonka yleisenä tavoitteena on varmistaa tehokas, helposti saatavilla olevaa ja laadukas rikosoikeusjärjestelmä rikosten uhreiksi joutuneille lapsille ja viharikosten uhreille. Hankkeeseen sisältyy 35:n alaikäisille tarkoitettua kuulemishuoneen kunnostaminen, sisustaminen ja varustaminen, kahden temaattisen analyysin laatiminen viharikosten tilanteesta ja lasten tilanteesta rikoksen uhreina sekä oppaiden laatiminen viharikosten tunnistamisesta ja niitä koskevista syytetoimista sekä alaikäisten uhrien kuulemisesta ja heihin kohdistuneiden rikosten syytetoimista. Lisäksi hankkeessa järjestetään erikoiskoulutusta syyttäjille ja muille ammattiryhmille viharikosten uhrien ja rikoksen uhriksi joutuneiden lasten, myös romanivähemmistöön kuuluvien lasten, tarpeita koskevan tietämyksen ja tietoisuuden lisäämiseksi.

Osana ammatillista oikeusalan koulutusta ja valmiuksien kehittämistä koskevan hankkeen toteutusta ylin tuomarineuvosto (*Consiliul Superior al Magistraturii*) tarjoaa nykyisin alaikäisten kuulemista koskevien kansainvälisten normien mukaisesti 47 alaikäisille tarkoitettua kuulemishuonetta eri puolilla maata sijaitsevissa tuomioistuimissa.

Lisäksi rikosprosessilaissa (*Codul de procedură penală*) säädetään, että asianomistajan yksityisyyden tai ihmisarvon suojelemiseksi tai silloin, kun rikoksentehtäjän vapauttaminen tai pakeneminen voi vaarantaa asianomistajan yksityisyyden tai ihmisarvon tai aiheuttaa hänelle vahinkoa, rikosoikeudellinen syyttäjälainin voi tällaisen vahingon luonteesta ja laajuudesta riippumatta määrätä asianomistajaan kohdistuvia laissa säädettyjä suojelutoimenpiteitä. Lapsia, rikoksentehtäjistä riippuvaisia uhreja, terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, lähisuhdeväkivallan, seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön ja erityisesti uhrien henkilökohtaisiin ominaisuuksiin perustuvien viharikosten, syrjinnän ja ennakkoluulojen uhreja, vammaisia henkilöitä sekä uhreja, jotka ovat kärsineet huomattavaa vahinkoa rikoksen vakavuuden vuoksi, pidetään haavoittuvassa asemassa olevina henkilöinä.

Rikosprosessilaissa on myös alaikäisten kuulemista koskevia säännöksiä.

Siinä säädetään, että alle 14-vuotiaiden asianomistajien ja todistajien kuuleminen tapahtuu toisen vanhemman, huoltajan tai lapsen kasvatuksesta ja koulutuksesta vastaavan laitoksen henkilöstön jäsenen tai edustajan läsnä ollessa. Kuulemiseen osallistuu myös oikeusviranomaisen valitsema psykologi. Psykologi antaa alaikäiselle asiantuntijaneuvontaa koko oikeudenkäynnin ajan.

Kun on kyse asianomistajista, joiden on lain mukaisesti todettu tarvitsevan erityistä suojelua, oikeusviranomaisen määrää yhden tai useamman seuraavista toimenpiteistä, jotka eivät kuitenkaan saa haitata menettelyn asianmukaista kulkua tai asianosaisten oikeuksia ja etuja:

1. heitä kuullaan tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa
2. heitä kuullaan psykologin tai muun rikoksen uhreille annettavan neuvonnan asiantuntijan välityksellä tai läsnä ollessa
3. heidän kuulemisensa ja mahdollisen uudelleen kuulemisensa suorittaa sama henkilö, jos tämä on mahdollista ja jos oikeusviranomainen katsoo, että tämä ei haittaa menettelyn asianmukaista kulkua eikä asianosaisten oikeuksia ja etuja
4. heitä kuullaan videoneuvottelun tai muun teknisen viestintävälineen avulla paikassa, jossa heille tarjotaan suojelutoimenpiteenä tilapäismajoitusta.

Kun rikostutkintaelimet kuulevat ja tarvittaessa kuulevat uudelleen asianomistajia, jotka ovat joutuneet esimerkiksi alaikäisten kaltoinkohtelun, perheväkivallan, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ihmiskaupan ja hyväksikäytön tai seksuaaliseen vapauteen ja itsemääräämisoikeuteen kohdistuvien rikosten uhreiksi, kuulemisen suorittavan henkilön on oltava samaa sukupuolta kuin asianomistaja. Tämä koskee myös muita tapauksia, joissa tämän katsotaan olevan tarpeen rikokseen liittyvien olosuhteiden vuoksi. Jos tämä ei ole mahdollista, tällaisten asianomistajien kuulemisen ja tarvittaessa heidän uudelleen kuulemisensa voi asianajajan ja psykologin tai muun uhrien neuvontaan erikoistuneen asiantuntijan suostumuksella suorittaa henkilö, joka ei ole samaa sukupuolta kuin asianomistaja. Tämä ei kuitenkaan saa haitata menettelyn asianmukaista kulkua tai asianomistajien oikeuksia ja etuja.

Rikosprosessilain mukaan tapaukset, joihin liittyy alaikäisiä asianomistajia tai esimerkiksi alaikäisten kaltoinkohtelun, perheväkivallan, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ihmiskaupan ja hyväksikäytön tai seksuaaliseen vapauteen ja itsemääräämisoikeuteen kohdistuvien rikosten uhreja, käsitellään kiireellisesti ja ensisijaisesti. Jos asianomistaja on alle 16-vuotias alaikäinen, joka on esimerkiksi alaikäisten kaltoinkohtelun, perheväkivallan, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ihmiskaupan ja hyväksikäytön tai seksuaaliseen vapauteen ja itsemääräämisoikeuteen kohdistuvan rikoksen uhri, ja jos tuomioistuimien katsoo, että tiettyjen todisteiden käsittely voi häneen kielteisesti, se määrää alaikäisen poistettavaksi oikeuden istunnosta.

Rikosprosessilaissa säädetään lisäksi, että alaikäinen voidaan poikkeuksellisesti määrätä pidätettäväksi ja asetettavaksi tutkintavankeuteen vain, jos vapaudenmenetyksen vaikutukset heidän persoonallisuuteensa ja kehitykseensä eivät ole kohtuuttomia toimenpiteen tavoitteeseen nähden.

Tutkintavankeuden kesto määritetään sen perusteella, kuinka vanha syytetty on sinä päivänä, jona tutkintavankeudesta, sen pidentämisestä tai sen jatkamisesta määrätään.

Siviililain (*Codul Civil*) mukaan 10 vuotta täyttäneen lapsen kuuleminen on pakollista lasta koskeissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä. Myös alle 10-vuotiaista lasta voidaan kuitenkin kuulla, jos toimivaltainen viranomaiskatsoo sen tarpeelliseksi asian ratkaisemiseksi. Oikeus tulla kuulluksi antaa lapselle mahdollisuuden pyytää ja saada mitä vain tietoja hänen ikänsä huomioon ottaen, ilmaista mielipiteensä ja saada tietoa seurauksista, joita hänen mielipiteellään voi olla, jos sitä kunnioitetaan, sekä häntä koskevien päätösten seurauksista. Kuultavan lapsen mielipiteet otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

3. Oikeusalan ammattilaisten koulutus

Ylin tuomarineuvosto toteuttaa hankevastaavana yhteistyössä kansallisen tuomari-instituutin (*Institutul Național al Magistraturii*), oikeusvirkaillijoiden kansallisen koulutuslaitoksen ja Norjan tuomioistuinviraston kanssa ennalta määritellyn oikeusalan koulutusta ja valmiuksien kehittämistä koskevan hankkeen, joka rahoitetaan Norjan rahoitusjärjestelmän (NFM) 2014–2021 oikeusalaa koskevasta ohjelmasta.

Ylin tuomarineuvosto ja kansallinen tuomari-instituutti ilmoittivat käynnistävänsä osana tätä hanketta menettelyn, jolla valitaan asiantuntija laatimaan alaikäisten kuulemisessa käytettävien menetelmien

siviilioikeudellisia näkökohtia (lapsiystävällistä oikeudenkäyttöä) koskeva pitkän aikavälin koulutussuunnitelma. Asiantuntija valitaan niiden asiantuntijoiden joukosta, jotka on valittu kouluttajiksi hankkeen puitteissa toteutettavissa alaikäisten kuulemismenetelmiä koskevissa koulutustoimissa. Näissä koulutustoimissa keskitytään erityisesti romaniväestön erityispiirteisiin.

Hankkeen tuotoksesta on hyötyä kansalliselle tuomari-instituutille sen järjestäessä tuomareille ja syyttäjille pitkän aikavälin täydennyskoulutusta alaikäisten kuulemismenetelmistä sekä siviili- että rikosoikeudellisissa menettelyissä, ja se luo perustan johdonmukaiselle toimintatavalle sekä kansallisen että EU:n oikeuskäytännön näkökulmasta.

Alaikäisten kuulemismenetelmiä koskevan pitkän aikavälin koulutusohjelman (opetussuunnitelman) laatimisen tarkoituksena on tarjota käytännön tukea kansallisen tuomari-instituutin kouluttajille varmistamalla johdonmukainen lähestymistapa alaikäisten kuulemiseen. Näin voidaan edistää lapsiystävällistä oikeutta, joka on yksi Romanian oikeusjärjestelmän ensisijaisista tavoitteista, yhdenmukaistamalla lasten kuulemisessa käytettävät menetelmät.

4. Oikeussuojakeinot

Alaikäisiin ei sovelleta oikeussuojakeinojen suhteen erityisiä säännöksiä.

Siviilioikeudellisissa asioissa asianosaiset, jotka voivat perustella asiaan liittyvän intressinsä, sekä laissa säädetyissä tapauksissa muut tuomioon tyytymättömät elimet tai henkilöt voivat hakea tuomioon muutosta. Syyttäjä voi tarvittaessa hakea muutosta tuomioistuimen tuomioihin alaikäisten, oikeudellista neuvontaa saavien tai erityisten huoltajuusmenettelyjen kohteena olevien henkilöiden sekä kadonneiden henkilöiden oikeuksien, vapauksien ja oikeutettujen etujen puolustamiseksi sekä muissa laissa nimenomaisesti säädetyissä tapauksissa.

Rikosoikeudellisissa menettelyissä oikeusavun antaminen on pakollista, jos epäilty tai syytetty on alaikäinen. Asianomistajalle annettava oikeusapu on pakollista silloin, kun hän ei ole oikeustoimikelpoinen tai hänen oikeustoimikelpoisuutensa on rajoitettu, tai kun asianomistaja on joutunut esimerkiksi alaikäisen kaltoinkohtelun, perheväkivallan, ihmiskaupan ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden hyväksikäytön tai seksuaaliseen vapauteen ja itsemääräämisoikeuteen kohdistuvien rikosten uhriksi.

5. Adoptio

Adoptio on oikeustoimi, jolla luodaan lapsen ja vanhemman välinen oikeudellinen side adoptoijan ja adoptoitavan välille sekä sukulaisuussuhteet adoptoitavan ja adoptoijan sukulaisten välille.

Adoptioon sovelletaan kaikkia seuraavia periaatteita: lapsen etu, tarve varmistaa lapsen kasvatusta ja koulutusta perheympäristössä, lapsen kasvatuksen ja koulutuksen jatkuvuus ottaen huomioon hänen etninen, kielellinen, uskonnollinen ja kulttuurinen taustansa sekä adoptiomenettelyyn liittyvien toimien tarkoituksenmukainen toteuttaminen.

Adoptiomenettelyä säännellään siviililailalla (451–482 §).

Päivitetty viimeksi: 22/05/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.